

Olaylar – Başvuran, Tacikistan uyruklu ve tanınmış bir işadımıydı. Başvuran 2007 yılında, öldürölme korkusuyla Tacikistan'dan kaçmıştır. Başvuran son olarak 2010 yılının Ağustos ayında, ortağının ikamet ettiğı Rusya'ya gitmiştir. Başvuran iki hafta sonra, cezai suçlamalar nedeniyle ülkesine iade edilmesini isteyen Tacik yetkililerin düzenlemiş olduğı uluslararası yakalama emri gereğince, Rus yetkililer tarafından yakalanıp tutuklanmıştır. İade talebi Şubat 2011'de kabul edilip Rus mahkemelerince onanmıştır. Ancak bu arada, Avrupa Mahkemesinin, [Mahkeme İctüzüğü'nün 39. maddesi](#) uyarınca başvuranın Tacikistan'a iade edilmemesi talimatını içeren geçici tedbiri bildirmesi nedeniyle, karar infaz edilmemiştir. Mahkeme Yazı İşleri Müdürü, başvuranın geçici tedbirlere aykırı olarak Rusya'dan Tacikistan'a gizlice nakledildiğı yönündeki yinelenen iddialara ilişkin derin kaygılarını açıkladığı ve Hükümeti, söz konusu olaylarla ilgili yaşanan gelişmelere ilişkin olarak Mahkemeye detaylı olarak bilgi sağlamaya davet ettiğı bir yazıyı 2012 yılının Ocak ayında, Rus Hükümetine göndermiştir.

Başvuran 29 Mart 2012 tarihinde, tutulduğı tutukevinden serbest bırakılmıştır. Başvuranın avukatının, başvuranın yakın zamanda çıkacağına ilişkin olarak bir hücre arkadaşı tarafından bilgilendirildiğini söylemesine rağmen, başvuranın avukatı veya yakın akrabaları, serbest bırakılacağına ilişkin kararla ilgili olarak yetkililer tarafından bilgilendirilmemişlerdir. Ancak avukat tutukevine gidene kadar, başvuran hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştur. Tacik Devlet Televizyonu 7 Nisan 2012 tarihinde, başvuranın açıklama yaptığı video görüntülerini yayınlamıştır. Başvuran belirtilen açıklamada, suçlu hissetmesi ve çocukları ve yaşlı annesi için endişelenmesi nedeniyle, serbest bırakılmasından hemen sonra Tacikistan'a dönmeye karar verdiğini belirtmiştir. Başvuran açıklamasında ayrıca teslim olmadan önce, yerel bir markette hemşerilerinden 370 avroya eşdeğer borç para aldığını ve karayolu üzerinden Tacikistan'a gittiğini söylemiştir.

Hukuki değerlendirme – 3. madde: Başvuranın, 29 Mart 2012 tarihinde Rusya'da serbest bırakılmasının ardından, kimliğı belirsiz kişiler tarafından gizlice ve hukuka aykırı olarak Rusya'dan Tacikistan'a götürüldüğü şüpheye yer bırakmayacak şekilde açtı. Başvuranın zorla Tacikistan'a geri gönderilmesi, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak, kötü muameleye maruz kalma riskinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Başvuranın Tacikistan'a götürölmesinin sorumluluğıyla ilgili olarak, Rus Devlet yetkililerinin söz konusu operasyonda yer alıp almadıklarına veya nasıl yer aldıklarına bakılmaksızın, davalı devlet Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca sahip olduğı yükümlölükleri ihlal etmiştir.

Rus yetkililerin başvuranı, zorla Tacikistan'a götürölmesine ve belirtilen ülkede kötü muameleye maruz kalmasına yönelik fiili ve yakın bir riske karşı koruyamadıkları açıktır. Yetkililerin, başvuranı serbest bırakmaya karar verdiklerinde böyle bir riskin bulunduğunun farkında oldukları ya da olmaları gerektiğı şüpheye yer bırakmayacak şekilde barizdir. Başvuranın geçmişi, Tacik yetkililerin başvuranın davasındaki tutumları ve özellikle Rus yetkililerin, Mahkeme ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından sürekli olarak ikaz edildiğı, Rusya'dan Tacikistan'a hukuka aykırı bir şekilde yinelenen benzer nakil olayları, yetkililerin özel ihtiyatını harekete geçirmek ve bu özel durumla ilgili olarak uygun koruma tedbirlerinin alınmasını gerektirmek için yeterince endişe verici olmuştur. Ancak yetkililer,

başvuranın beklenmedik bir şekilde serbest bırakıldığı kritik anda, kendisini korumak amacıyla hiçbir tedbir almamışlardır. Yetkililerin başvuranın avukatını, planlanan serbest bırakmaya ilişkin kasten vaktinde bilgilendirmeyip başvuranı, avukatı ya da akrabaları tarafından korunma olanağından yoksun bırakmaları daha da dikkat çekici olmuştur. Ayrıca yetkili merciler, başvuranın ortadan kaybolmasından hemen sonra, avukatları tarafından ısrarla yapılan resmi talepleri almalarına rağmen başvuranı korumak amacıyla hiçbir tedbir almamışlardır. Sonuç olarak, başvuran Rus yargısından uzaklaştırılmış ve başvuranın Tacikistan'a iade edilmesi yönündeki Tacik yetkililerin hedefi açıkça hukuka aykırı bir şekilde başarıya ulaşmıştır.

Rus yetkililer ayrıca başvuranın ortadan kaybolmasına ve hukuka aykırı bir şekilde nakledilmesine yönelik etkin bir soruşturma yürütmemişlerdir. Yetkililer, *suç delili (corpus delicti)* bulunmadığı gerekçesiyle, davaya yönelik cezai bir soruşturma açmayı sürekli olarak reddetmişlerdir. Mahkemeye bilgisi sunulan tek soruşturma tedbiri, söz konusu olaylardan dokuz ay sonra iletilen Rus Devlet sınırının yasa dışı olarak geçilmesine ilişkin bilgilerin kontrol edilmesi yönündeki bir taleptir. Nitekim yetkililer, önemli delilleri saklamak isteyen bir görüntü çizmişlerdir.

Dolayısıyla Rusya Federasyonu, başvuranın Tacikistan'da işkence ve kötü muameleye maruz kalması yönündeki gerçek ve acil riske karşı kendisini korumaya ve belirtilen ülkeye hukuka aykırı bir şekilde ve zorla götürülmesine ilişkin iç hukukta etkin bir soruşturma yürütmeye yönelik pozitif yükümlülüklerini ihlal etmiştir. Mahkeme, ulusal iade usulünün ve Mahkeme tarafından iletilen geçici tedbirlerin boşluklarından kasten yararlanılmasına yönelik bir uygulamayı ortaya çıkarabilecek uygun olmayan bir durumu ortadan kaldıracığı için, Rusya'nın, söz konusu yükümlülükleri yerine getirmesinin, başvuranın davasında büyük önem taşıdığı kanısına varmıştır. Davalı Devlette bu tür olayların devam etmesi, hukukun üstünlüğüne yönelik bariz bir ihmal teşkil etmiş ve Rus ulusal hukuk düzeni, Sözleşme sisteminin etkinliği ve Mahkemenin itibarı için en önemli uygulamaları gerektirmiştir.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle).

(bk. *Iskandarov / Rusya*, 17185/05, 23 Eylül 2010, [133 no.lu Bilgi Notu](#); *Abdulkhakov / Rusya*, 14743/11, 2 Ekim 2012, [156 no.lu Bilgi Notu](#); ve *Savridin Dzhurayev / Rusya*, 71386/10, 25 Nisan 2013, [162 no.lu Bilgi Notu](#))

Madde 34: Mahkeme 26 Mayıs 2011 tarihinde, davalı Hükümet'ten, bir sonraki bildiriye kadar başvuranın Tacikistan'a iade edilmemesi yönünde bir talepte bulunmuştur. Bu talebe karşın başvuran, 29 Mart ile 7 Nisan 2012 tarihleri arasında bir tarihte zorla Tacikistan'a gönderilmiştir.

Mahkeme Rus yetkililerin, Tacikistan'da işkence ve kötü muameleye maruz kalmasına yönelik riske karşı başvuranı koruyamamakla sorumlu olduklarını ve bunun sonucu olarak başvuranın zorla götürülmesinin mümkün hale geldiğini tespit etmiştir. Dolayısıyla geçici tedbirlerin ihlal edilmesinde, Rus yetkililerde sorumlu olmuşlardır.

Sonuç: 34. madde hükümleri yerine getirilmemiştir (oy birliğiyle).

Madde 38: Başvuranın davası yalnızca davalı Devletin, Sözleşme'nin 38. maddesi ile uyumlu olarak, gerçek bir işbirliği yapmasıyla açıklığa kavuşturulabilecek olaylara ilişkin tartışmalı fiili sorular içermiştir. Mahkeme, detaylı sorulara bir numara vermiş ve ilgili ulusal belgeleri talep

etmiştir. Ancak Hükümet, inceleme aşamasındaki soruşturmalara ilişkin atıfta bulunan ve gerçeğin esasına ilişkin hemen hemen hiçbir şey içermeyen gelişigüzel cevaplar sunmakla yetinmiştir. Hükümet ayrıca herhangi bir gerekçe göstermeden, ceza soruşturması açılmasının reddedildiğini veya bu yönde verilen kararların yüksek bir merci tarafından bozulduğunu gösteren ulusal kararların hiçbirini Mahkemeye sunmamıştır.

Hükümetin işbirliği yapmaması, olaylara ilişkin belirli sorulara verdiği kaçamak cevaplar ve ulusal düzeyde ortaya çıkan ciddi soruşturma kusurları kapsamında ele alındığında yetkililerin, davanın koşullarına ilişkin gerçeğin ortaya çıkarılmasına olan isteksizliklerini öne çıkarmıştır.

Sonuç: 38. madde hükümleri yerine getirilmemiştir (oy birliğiyle).

Mahkeme ayrıca, başvuran tarafından tutuklu bulunmasına yönelik açılan temyiz davasına ilişkin yaşanan gecikmeler nedeniyle, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesinin ihlal edildiğini oy birliğiyle tespit etmiştir.

Madde 41: Manevi tazminat olarak 30.000 avronun başvuranın avukatlarına emaneten ödenmesine karar verilmiştir.